

Творец и откривател на таланти

ТАКА Я НАРЕЧЕ АЛБЕНА ГЕОРГИЕВА, ДИРЕКТОР НА БСОУ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН“, ПРИ ОТКРИВАНЕТО НА ИЗЛОЖБАТА. И ДВЕТЕ КАЧЕСТВА, СЪЧЕТАНИ, ОТКРИХМЕ У ЛУИЗА СТАНЕВА ПРИ РАЗГЛЕЖДАНЕТО НА ПРЕДСТАВЕНАТА НА 27 МАЙ ИЗЛОЖБА В БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ.

Ако сте били на някое тържество в Българското училище в Прага, значи отчасти сте запознати с работата на учителката по изобразително изкуство Луиза Станева и нейните възпитаници. Като се започне от новогодишните картички, поканите за тържествата, мартичките, ежегодните изложби във фоайето и се стигне до големите декори, използвани в различни детски пиески и сценки – всичко е дело на сръчните ръце на ученици и учител.

Вече няколко години, с много любов и професионализъм, тя показва на младите хора още един начин да изразят своите идеи и емоции; не с думи, жестове и поведение, а с форми, цветове и композиция. И как една и съща тема може да бъде разработена по хиляди оригинални начини, неповторими, както неповторим е самият творец.

Свидетели на невероятната детска фантазия, претворена в рисунки, станахме всички посетители на организираната от Държавната агенция за българите в чужбина и Българския културен институт в Прага изложба на рисунки от конкурса по изобразително изкуство за деца от българските общности по света под надслов „България в моите мечти“. Изложбата, на която имаме възможност да видим и картини на Луиза Станева, бе посветена на 60-годишнината от основаването на БСОУ „Д-р Петър Берон“. В нея бяха представени част от наградените ри-

сунки на деца, взели участие в конкурса от създаването му през 2001 г. до сега. Участниците са деца от българските общности от 28 държави в Европа, Северна и Южна Америка, Африка и Австралия и по традиция отличените творби се представят и в календарите, издавани всяка година от агенцията и изпращани до българските сдружения и училища в чужбина. Настоящата изложба е пътуваща и досега е обиколила български средища в Торонто, Братислава, Берлин, Хамбург и Прага. Представена е и на международни културни форуми в България.

Учениците от БСОУ „Д-р Петър Берон“ са активни участници в конкурса всяка година, и много техни рисунки са награждавани през тези години. Посетителите на изложбата имаха възможност да видят невероятно разнообразие от рисунки на деца, чиято България е скътана в мечтите им. Избрали различни изразни средства – акварел, пастели,

темпера или цветни моливи, децата бяха дали воля на въображението си и нарисували своята България – за едни съвременна, дори футуристична, за други древна, запазила своя бит и традиции; с поглед към ширнали се поля и горди балкани, и устремена към Космоса едновременно с това. Рисунки, които носят в себе си нещо общо – любовта към Родината, независима от километрите разстояние и времето, прекарано далеч от нея.

Любопитно бе да наблюдаваме как учителите си спомнят за бивши свои възпитаници („Помните ли този Митко какъв калпазанин беше? Ами Мишо, Стоян, Гергана? Къде са сега? Учат ли още или вече работят? Ами майка му и баща му? Бабата и дядото живи ли са още?“) Защото под всяка рисунка стои едно име; а зад всяко име – една човешка съдба. Нелека, емигрантска. И си спомнят усилията на цяло семейство (или даже един род!) да се установят и намерят дом и препитание.

И разказите на децата за това каква работа е намерил тате и по колко пчели мама. И изводът „тук е трудно, но там е невъзможно!“, и как на местата на „тук“ и „там“ стоят имената на различни държави, и как „тук“ и „там“ разменят местата си според икономическата обстановка на държавата и психическата издръжливост на главата на семейството.

И как, наред със знанията за букви, цифри и формули, са давали на децата и кураж, и надежда за един по-добър живот в един по-добър свят. И вярата за по-доброто бъдеще на Родината, което те, младите българи, могат да изградят със своите знания и умения. И насърчаването да не спират да творят и мечтаят, защото „човек е толкова голям, колкото големи са мечтите му“.

Такива размисли се породиха у мен, докато разглеждах детските рисунки, изобразили мечтата за България. А за активното ежегодно участие на нейни ученици в конкурса, за отличното им представяне всяка година, както и за положените труд и усилия, съчетани с грижа

и професионализъм през тези 6 години, Луиза Станева бе наградена с диплома от Държавната агенция за българите в чужбина. (Продължителните ръкопляскания при обявяването на тази награда говорят за това, че нейната работа е високо ценена не само от специалистите в България, но и от учениците, родителите, колегите и цялата българска общност тук, в Чехия!)

Посетителите на изложбата имат шанс не само да оценим работата на Луиза Станева като преподавател, но и да видим нейни произведения като творец. Надникнахме в един вълшебен свят, в който реално и фантастично се преплитат и съжителстват; свят, в който човек живее в хармония с природата и в хармония със себе си. Свят, в който има място и за дърветата, и за цветчетата, и за птиците, и за елфите и ангелите, и за мечтите. („Да се направи прерия е нужна пчела и детелина“, казва Емили Дикинсън в едно известно стихотворение. И продължава: „Пчела и детелина, и една мечта голяма. Ала и мечта-

та стига само, ако пчели и детелина няма.“)

Няма да откриете в картините призови или лозунги (не, самата Луиза е толкова деликатен човек, че не би си позволила да дава формулировки или нравоучителни напътствия). Нито шокиращи сцени, чийто авангардизъм цели по-скоро отразяването им в жълтата преса, отколкото истинско модернизиране на изкуството. Не, в платнатата ѝ е тихо. Толкова тихо, че се чува шепотът на клоните на дърветата, пърхането на крилата на ангелите и сълзата, отронваща се от очите на онази жена, съседката отсреща, допряла чело на прозореца – мисли си, че поради дъжда навън, никой не забелязва, че плаче... Всички тези образи, „неща, които никой не забелязва“, не са останали незабелязани от четката на Луиза Станева. И е чудесно, че тя ни позволи и на нас да ги видим. И, може би, единствено би ни помолила: „Моля, позволете на птиците да живеят в короната на дърветата и на елфите да се сгушат в дънерите! Позволете на приказното да живее и във вашия свят и не ме поправяйте, че хората не могат да летят! Ако скъсате тежката верига от ежедневни грижи и реалистичен поглед, която здраво ви държи към земята, вероятно вълшебните русалки и самодиви ще посетят и вашата фантазия. Не ги гонете! Моля!“

А за това, че и други хора са открили своя свят във приказно-вълшебния свят на картините на Луиза говори фактът, че половин час след откриването на изложбата на повечето платна бе сложен надпис „Запазено“! И сега остава само щастливите притежатели на тези чудесни картини да сложат на вратата си табелка „Забранено за хора без капчица фантазия!!!“ ■